

Vraag:

Bij een klant merk ik regelmatig bij het scannen dat er zeugen zijn met ontstoken uierpakketten. Dus 3-4 weken na dekken. Wat zou de reden kunnen zijn? Wat kunnen we eraan doen?

Antwoord:

Bij het waarnemen van ontstoken uierpakketten drie tot vier weken na de inseminatie, is het meest waarschijnlijk dat de infectie reeds tijdens de lactatie is ontstaan. Er is dan sprake van een **chronische uierontsteking**. Het ontstaan van een uierontsteking na de lactatie is veel minder waarschijnlijk omdat de involutie van de melkklier reeds de eerste week na het spenen is voltooid¹.

Bij een chronische uierontsteking worden abcessen of granulomen in het uierweefsel waargenomen die aanvoelen als dikke schijven in de melkklier². Andere symptomen, zoals warmte, roodheid en pijn zijn normaal niet meer aanwezig. In de meeste gevallen beperkt de uierontsteking zich tot één of enkele (2-3) klieren, afhankelijk van het aantal intredepoorten.

De **oorzaak** is **multifactorieel**, waarbij omgevings- en managementpraktijken een invloed hebben op het voorkomen van de uierontsteking². Tussen bedrijven wordt er een grote variatie in het voorkomen van chronische uierontsteking gezien.

Uierontstekingen worden in de eerste plaats veroorzaakt door **huidbeschadigingen** waarlangs **bacteriën** kunnen binnendringen². Huidbeschadigingen kunnen worden veroorzaakt door de tanden van de biggen, maar ook door de huisvesting (o.a. te ruwe vloer, uitstekende voorwerpen in het hok en verplaatsen van de zeugen). Tijdens het scannen zal voornamelijk een ontsteking van de laatste spenen worden opgemerkt. Deze spenen zijn gevoeliger voor speenbetrapping³ en vaak ook vuiler dan de voorste spenen. Een goede hygiëne en het voorkomen van huidbeschadigingen zijn dan ook de belangrijkste **preventieve maatregelen** om het ontstaan van een uierontsteking te vermijden. In de eerste plaats moet de hygiënefocus dan ook op de kraamstalperiode worden gelegd⁴: pas een goede reiniging en desinfectie toe van de hokken, verwijder dagelijks de mest uit het kraamhok en houd de vloer van de hokken zoveel mogelijk droog. Ook het toedienen van voldoende kwaliteitsvol vers drinkwater is zeer belangrijk tijdens de lactatie.

Een Zweedse studie op 76 bedrijven identificeerde een aantal **factoren** die werden geassocieerd met een verlaagd of verhoogd risico op een chronische uierontsteking. Het gebruik van een roostervloer in plaats van een volle vloer, een goede desinfectie tussen rondes en het voederen van (melk)wei aan lacterende zeugen verlaagden het risico op het voorkomen van een chronische uierontsteking. Het knippen of slijpen van de tandjes bleek

¹ Ford, J.A. Jr., Kim, S.W., Rodriguez-Zas, S.L., Hurley, W.L. (2003). Quantification of mammary gland tissue size and composition changes after weaning in sows. *Journal of Animal Science* 81, 2583-2589.

² Hultén, F., Persson, A., Eliasson-Selling, L., Heldmer, E., Lindberg, M., Sjögren, U., Kugelberg, C., Ehlorsson, C.J. (2004). Evaluation of environmental and management-related risk factors associated with chronic mastitis in sows. *American Journal of Veterinary Research* 65, 1398-1403.

³ Christensen, R.V., Aalbek, B., Jensen, H.E. (2007). Pathology of udder lesions in sows. *Journal of Veterinary Medicine* 54, 491-493.

⁴ Decaluwé, R.

het risico op het voorkomen van uierontsteking te verhogen. Dit kan mogelijks verklaard worden door veranderingen in de mondflora van de biggen.

In een andere studie werden een aantal risicofactoren voor het voorkomen van coliforme uierontsteking gedurende de lactatie geïdentificeerd⁵. Het risico op het voorkomen van uierontsteking nam toe bij een hoger aantal levend- en doodgeboren biggen en het toepassen van manuele geboortehulp. Over het effect van het worpnummer worden tegenstrijdige resultaten gerapporteerd. Sommige studies beschrijven dat het risico op het voorkomen van uierontsteking hoger is bij eerste-tweede worpzeugen, terwijl andere studies het hebben over een verhoogd risico bij zeugen met meer dan vier worpen.

Voor het stellen van een concrete **diagnose** adviseren we u om contact op te nemen met de bedrijfsdierenarts. Deze zal tijdens een bedrijfsbezoek een anamnese (voorgeschiedenis) afnemen, een algemeen onderzoek (o.a. nagaan of er bijkomende symptomen/afwijkingen bij de zeugen aanwezig zijn) uitvoeren, en indien nodig een behandeling opstarten en/of stalen verzamelen voor verder onderzoek.

Om een idee te krijgen van het probleem moet bij een aantal vragen worden stilgestaan: hoe lang is het probleem al aan de hand, bij hoeveel zeugen en welke zeugen wordt dit probleem ervaren, welke uierpakketten zijn hierbij betrokken, zijn er andere symptomen aanwezig bij de zeugen...

Belangrijk is om er zeker van te zijn dat er effectief sprake is van een ontsteking en niet van een verschil in grootte tussen een gezogen en een niet-gezogen speen. Na het spenen (involutie) zijn de gezoogde spenen namelijk groter dan de niet gezoogde spenen. Gedurende de lactatie wordt er qua grootte ook een verschil waargenomen in de gebruikte melkklieren: de voorste melkklieren zijn groter dan de achterste melkklieren.

De **prognose** is afhankelijk van de ernst van de letsels. Aan een ontstoken speen wordt door de biggen minder gezogen en zal minder melk worden geproduceerd tijdens de volgende lactatie⁵. Spenen waaraan tijdens de eerste lactatie wordt gezogen zouden meer melk produceren en een snellere ontwikkeling hebben gedurende de tweede lactatie⁵. Indien er abcessen aanwezig zijn, is er minder ruimte voor de ontwikkeling van functioneel uierweefsel. Dit moet steeds in relatie tot het aantal biggen in de worpen worden bekeken, want misschien zijn er genoeg spenen voor de biggen zelfs als er één of enkele spenen uitvallen. Chronisch geïnfecteerde zeugen kunnen een bron van infectie zijn voor andere zeugen, waardoor ze soms beter worden opgeruimd⁶.

Dit antwoord werd door het Varkensloket en de leden van het Praktijkcentrum varkens met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van het antwoord op uw vraag. De gebruiker van dit antwoord ziet af van elke klacht tegen het Varkensloket, de leden van het Praktijkcentrum varkens of zijn medewerkers, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van het gegeven antwoord. In geen geval zal het Varkensloket, het Praktijkcentrum varkens of zijn medewerkers aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van dit antwoord.

⁵ Farmer, C., Palin, M.-F., Theil, P.K., Sorensen, P.K., Devillers, N. (2012). Milk production in sows from a teat in second parity is influenced whether it was suckled in first parity. Journal of Animal Science 90, 3743-3751.

⁶ Vandersmissen, T.